

[Christophøren]

stort flertal i folketinget fordømmer, hvad der er sket, at vi betragter situationen med stor alvor, og at vi er parate til at leve op til de krav, som den måtte stille til os.

Der er tre væsentlige spørgsmål, som må diskuteres ved denne debat, som har taget sit udgangspunkt i begivenhederne i og omkring Afghanistan. Det første spørgsmål er, hvorfor det skete. Det andet er, hvorfor det er så vigtigt, hvad der skete, og det tredje er naturligvis, hvilke konsekvenser det kan få, og hvilke konsekvenser det bør få.

Det er klart, at vi i virkeligheden ved meget lidt om, hvorfor det egentlig skete. Formentlig er det et kompliceret mønster af såvel offensive som defensive begrundelser, som til sidst førte til, at man i Sovjetunionen traf beslutningen om militær intervention. Der kan have været en iransk synsvinkel. Der kan have været et ønske om at sikre sig en position i forhold til et Iran, som måske på et eller andet tidspunkt kommer til at lide under indre ustabilitet. Der kan også have været en frygt i Sovjetunionen for en spredningseffekt i de muslimske dele af Sovjetunionen, en spredning af de begivenheder, som har præget den muslimske del af verden i de senere år.

Der kan have været en betragtning vedrørende Den persiske Golf, en betragtning både vedrørende de forsyninger, vi får her i Vesten, og som Japan får, og vedrørende Sovjetunionens egne forsyningsmuligheder i løbet af 1980'erne. Vi ved alle, at Sovjetunionen i løbet af 1980'erne vil komme i en situation, som meget svarer til vores egen, nemlig at de ikke længere er selvforsynende med energi. Der kan være en kinesisk betragtning. Det kan have været en del af Sovjetunionens politik i forholdet til Kina at sikre sig en stærkere position i Afghanistan.

Endelig kan der jo bag det hele have ligget et ønske om at understrege det princip, at et land, der én gang har bragt sig i et stærkt afhængighedsforhold til Sovjetunionen, ikke kan unddrage sig dette afhængighedsforhold. Med andre ord en advarsel til lande i Østeuropa, til lande som Sydyemen og Etiopien, og hvem der i øvrigt i de senere år har anbragt sig i et sådant ulykkeligt afhængighedsforhold til Sovjetunionen.

Det næste spørgsmål er så, hvorfor det er vigtigt, hvad der er sket. Det er selvfølgelig vigtigt, fordi vi trods al den usikkerhed, der

er om motiverne for den sovjetiske intervention, ikke desto mindre må konstatere rent objektivt, at interventionen i Afghanistan udøver en trussel på et strategisk vigtigt sted på verdenskortet, øver et stærkere pres på Iran, øver et stærkere pres på Pakistan, indirekte indebærer en risiko for Tyrkiet og dermed NATO's sydlige flanke. Der er en risiko for, at Sovjetunionen ved en stærkere placering i området kan få indflydelse på olieforsyningerne til Vesten, til Japan, at de kan få en så stærk indflydelse, at de moderate mellemstlige lande i første omgang bliver nødt til at ændre, eller føler sig tvunget til at ændre, deres udenrigspolitik og måske i anden omgang også vil blive genstand for indre omvæltninger. Desuden ligger der selvfølgelig også i alt dette en trussel imod selve den fredsproces i Mellemøsten, som i øjeblikket finder sted mellem Israel og Ægypten.

Endelig er det vigtigt, fordi der her er et fundamentalt princip, som vi som demokratiske lande må stå vagt om, som vi forsøgte at stå vagt om i 1930'erne, men som jo siden anden verdenskrig har været noget helt grundlæggende i hele Vestens sikkerhedspolitiske filosofi: vi vil ikke og vi kan ikke acceptere, at en stormagt sætter sig i besiddelse af først ét land, derefter et andet, og at vi kommer ind i en proces, der vil være uden ende, og som efterhånden vil påvirke os alle og presse os over i en defensiv og selvopgivende position.

Så kommer vi til spørgsmålet om, hvilke konsekvenser alt dette kan få. Det er klart, at der kan være alvorlige konsekvenser for afspændingen, og da afspændingen er udelelig, vil sådanne konsekvenser til sidst forplante sig til Europa, med alt hvad det indebærer. Det kan bl. a. indebære en større indre ustabilitet i Østeuropa, hvilket igen kan have en række uheldige konsekvenser.

Det kan måske også få den uoverskuelige konsekvens, at Sovjetunionen kunne komme i den situation, at de ikke kan komme ud af Afghanistan igen. Hvis de kommer i en situation, hvor de ikke har bragt området under kontrol, men hvor de på den anden side heller ikke har nogen mulighed for at slippe ud af det igen, så står det klart, at det kan påvirke lederskiftet i Moskva i uberegnelig retning, og det kan dermed påvirke de kommende års internationale forhold helt grundlæggende.